

TÁRSADALMI FENNTARTHATÓSÁG A SZUPERIDŐS TÁRSADALMAKBAN

SOCIAL SUSTAINABILITY IN SUPER-AGEING SOCIETIES

Molnár Szilárd ^{1*}

¹ Kecskeméti Kreatív Tudásközpont Közalapítvány

<https://orcid.org/0009-0002-3169-7683>

<https://doi.org/10.47833/2025.3.ART.002>

Kulcsszavak:

idősödés
demográfiai fordulat
ageizmus
digitális transzformáció
társadalmi innováció

Keywords:

ageing
demographic reversal
ageism
digital transformation
social innovation

Cikktörténet:

Beérkezett 2025. június 15.
Átdolgozva 2025. június 18.
Elfogadva 2025. július 22.

Összefoglalás

A globális idősödés a fejlődés diadala. Ugyanakkor az ezzel járó demográfiai fordulat azt fogja eredményezni, hogy megjelennek a szuperidős társadalmak, azaz, ahol a 65 év feletti aránya meghaladja a 25 százalékpontot. 2050-ben várhatóan ebbe a klubba fog tartozni Magyarország is. Gazdasági, társadalmi szempontjából hogyan lesznek fenntarthatók a szuperidős társadalmak, hogyan tudnak felkészülni erre az egyes országok, települések?

Erre adunk választ a kecskeméti idősödésügyi program ötéves tapasztalatai alapján, öt üzenet segítségével: 1. Az új problémákat nem lehet a régi eszközökkel kezelni; 2. A szenior korosztály tanulási hajlandóságát kell segíteni; 3. Támogassuk a második, akár harmadik karrier lehetőségét; 4. Kortalan digitális transzformációt; 5. Lépünk fel határozottan a kor szerinti negatív megkülönböztetéssel szemben.

Kecskemét város idősödésügyi programja számos lehetőséget ad olyan társadalmi innovációk fejlesztésére, amelyek javítják az idősödő társadalom foglalkoztatási mutatóit, enyhítik a szociálpolitikai és egészségügyi rendszereket terhelő problémákat, illetve segítik az idősödő nemzedékben rejlő tudásra és tapasztalatokra támaszkodó új munkaerőpiaci eszközök fejlesztését.

Abstract

Global ageing is a triumph of development. At the same time, the resulting demographic transition will lead to the emergence of super-ageing societies, i.e. societies in which the proportion of people over 65 will exceed 25 percentage points. How will super-aged societies be economically and socially sustainable, and how can individual countries and settlements prepare for this?

Based on the five-year experience of the Kecskemét Ageing Programme, we will answer these questions with the help of five messages: 1. New problems can't be solved with old tools; 2. The willingness of the older generation to learn must be supported; 3.

* Kapcsolattartó szerző.

E-mail cím: molnar.szilard@cedrusnetkecskemett.hu

Let's support the possibility of a second or even third career; 4. Ageless digital transformation; 5. Let's take decisive action against negative age discrimination.

The Ageing Programme of the City of Kecskemét offers numerous opportunities for the development of social innovations that will improve the employment indicators of the ageing society, alleviate the problems that burden social policy and health care systems, and help to develop new labour market tools based on the knowledge and experience of the ageing generation.

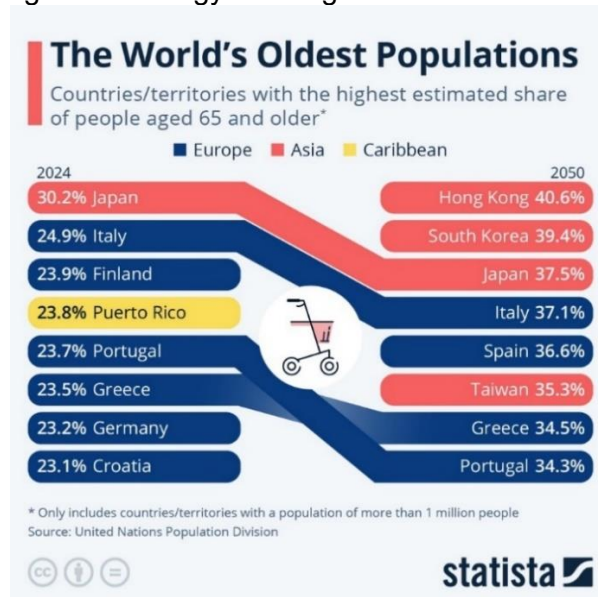
1. Út a szuperidős társadalmakhoz

A népesség elöregedése a várható élettartam jelentős növekedéséből és a termékenységi ráták meredek csökkenéséből adódik. Ez a demográfiai fordulat ráadásul még gyorsulni is fog a következő évtizedekben. Az ENSZ Népesedési Osztálya szerint a 65 évnél idősebbek száma várhatóan megduplázódik a következő három évtizedben, azaz 2050-re eléri az 1,6 milliárd főt. [17] Jól érzékelteti a tendenciát, hogy az 1950-es években a világ népességének ez a szegmense mindössze körülbelül 200 millió fő volt.

Mivel globális jelenségről van szó, a megoldás nem fog kívülről érkezni, nincsenek kész receptek, illetve a problémát sem tudjuk exportálni. Az idősödő népességgel minden országnak, településnek magának kell megküzdenie.

Magyarország sem kivétel e trend alól. Gondoljunk bele, 1920-ban 42 év volt a várható élettartam Magyarországon [5]. Ez mára 76 évre emelkedett [6]. Tehát 100 év alatt nyertünk egy második életet, de nagy kérdés, hogy mivel, hogyan töltsük el ezt az időt, milyen szellemi, fizikai, mentális állapotban fogjuk megélni?

Gazdasági, társadalmi fenntarthatóság szempontjából mit kezdünk majd a szuperidős társadalmunkkal, ahol a 65 év feletti aránya meghaladja a 25 százalékpontot? 2050-ben várhatóan ebbe a klubba fog tartozni Magyarország is.

1. ábra. A világ legidősebb társadalmi

Forrás: Yu, Jizhe 2024: A research map analysis of methods to improve the happiness of Japanese older adults based on the context of big data. SHS Web of Conferences 190, 02001 (2024)

Ez a megnövekedett várható élettartam azonban nem jelent automatikusan javulást az egészség, a minőségi idősödés, a munkaerőpiac trendjeiben. Sőt, gyakorlatilag konszenzus van abban, hogy a különböző társadalmi alrendszerekben nagyon komoly változások, negatív irányú

változások várhatók. Ez a változás hatással lesz a munkaerőre, a bevándorlásra, az egészségügyre, a szociális-, az oktatási rendszerekre, a gazdaságokra, az inflációra, sőt az életszínvonalunkra is. [4]

Szakmai konferencia révén, nem is hozok több adatsort, táblázatot a demográfiai fordulatról, hiszen a kiváltó okokkal mindannyian tisztában vagyunk.

2. Mi életet adunk az évekhez

Kecskemét városa sem kivétel a fenti trendek alól! A város idősödésügyi programját megalapozó társadalomtudományi kutatás kimutatta 2018-ban, hogy 2030-ra minden második lakos 50 éves vagy annál idősebb lesz.

Az egyik megoldás, hogy az idősödők gyorsan növekvő tömegére aktív, a társadalom problémáit enyhíteni képes polgárokként tekintünk, ahelyett, hogy maguk is szociális, egészségügyi, nyugdíjfinanszírozási problémaként jelennének meg.

A CédrusNet Kecskemét Program egy olyan innovatív és tenni akaró közösség, ahol új irányokat mutatunk az idősödéssel szembeni sztereotípiák helyett és lehetőséget biztosítunk azok számára, akik aktívak akarnak maradni. Mert az idősödés kérdése számunkra nem probléma, hanem feladat.

(Kik vagyunk?)	A CédrusNet Kecskemét az első innovatív és tenni akaró közösség és szervezet Kecskeméten,
(Mit csinálunk?)	akik láznak az előregedő társadalommal kapcsolatos sztereotípiák ellen, és új irányt mutatnak,
(Kiknek csinálják?)	azoknak, akik versenyben szeretnének maradni.
(Hol csinálják?)	Kecskeméten, mintát adva a Kárpát-medence magyar közösségeinek a társadalmi idősödés innovatív eszközeinek fejlesztésében,
(Miért teszik ezt?)	mert az idősödés kérdése számunkra nem probléma, hanem feladat,
(Mikor teszik ezt?)	mindaddig, amíg ez nincs elkészve.

2. ábra. A CédrusNet Kecskemét Program küldetésnyilatkozata

Forrás: www.cedrusnetkecskemett.hu

Éppen ezért olyan versenyképességi programként definiáljuk magunkat, ami a társadalmi idősödés helyi intézményrendszerét fejleszti, a korbarát gondolkodást segíti, ami települési szinten határozottan fellép a sztereotípiák, a kor alapján történő negatív megkülönböztetés (ageizmus) ellen.

A program számos lehetőséget ad olyan társadalmi innovációk fejlesztésére, amelyek javítják az idősödő társadalom foglalkoztatási mutatóit, enyhítik a szociálpolitikai és egészségügyi rendszereket terhelő problémákat.

Most jár ötödik évében a kecskeméti program, amivel a város még mindig unikális szerepet tölt be az országban. Ahogy mondani szoktuk magunk között, nagyon szeretnénk, hogy ne a bácsik és a nénik országa legyünk!

A programot az önkormányzat által alapított Kecskeméti Kreatív Tudásközpont Közalapítvány viszi. Az alapítvány három szakmai programot, intézményt működtet a városban:

- a CédrusNet Kecskemét idősödésügyi programot,
- a Digitális Tudásközpontot, és

- egy új, 21. századi közösségi házat, ahol az intergenerációs együttműködéseket, az élménypedagógiai foglalkozásokat, képzéseket helyezzük előtérbe.

Ezek látszólag kevésbé összefüggő feladatok, ám mi azt gondoljuk, igenis nagyon koherens szakmai területeket fedünk le. Úgy tekintünk ezekre a területekre, mint a helyi társadalmi innovációk fejlesztésének lehetőségére. Ezt bizonyítják a 2024-ben elért néhány eredményünk, amikre nagyon büszkék vagyunk:

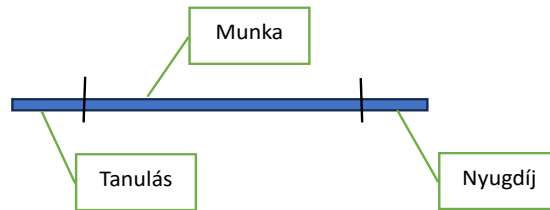
- Támogatást nyertünk a Google.org AI Opportunity Fund pályázatán, melynek révén az ötven pluszos korosztályból 360 fő kecskeméti mesterséges intelligencia képzése válik lehetővé 2025-től két éven keresztül.
- Díjazott lett a CédrusNet Kecskemét Program a TÖOSZ Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok versenyén.
- Az egyetemek szerepvállalása az aktív idősödés támogatásában című nemzetközi konferencián létrehoztuk és elindítottuk a Neumann János Egyetemmel a Közép-Európai Szenior Egyetemek Hálózatát.
- A Hírös Szenior Egyetemen 14 előadást szerveztünk, melyeken körülbelül 1500 kecskeméti szenior vett részt. A KTV jóvoltából felvett 2024. évi előadásokat már több mint 14 ezren nézték meg a CédrusNet YouTube csatornáján.
- A korbarát címmel büszkélkedő Neumann János Egyetemmel együttműködve 2024-ben összesen 31 egyetemi kurzust, órát hirdettünk meg kecskeméti szenioroknak, melyekre több mint 70 fő jelentkezett.
- 2024-ben köszönthettük a 100. végzett HírösNagyit.
- A CédrusNet irodán keresztül több mint 60 családnak biztosítottunk Időslátogató és HírösNagyi szolgáltatást, segítséget.
- Levédettük a „Korbarát munkahely” logót.
- Az országban elsőként bekapcsolódtunk az ageizmus elleni kampányba, így egy héten keresztül hívtuk fel a figyelmet cikkek, nyilatkozatok, plakátok, podcastek segítségével a kor alapján történő diszkrimináció negatív jelenségére.
- Az idősoththonokba vitt VR szemüveg kezdeményezésünk bejárta a hazai és a nemzetközi (Reuters) sajtót, az itt készült egyik fotó a 42. Magyar Sajtófotó Pályázaton első díjat nyert 2024-ben.
- Szenior önkénteseinket idén is elismertük, díjaztuk egy ünnepség keretében. Összesen közel 1000 óra önkéntes munkát vállaltak a CédrusNet Kecskemét és a CédrusKörök tagjai.

Határozottan úgy gondoljuk, hogy a demográfiai változás korai szakaszában van lehetőségünk előre tervezni és időben végrehajtani a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy hatékony válaszaink legyenek az idősödő társadalom kihívásaira. A válaszaink jelentős része arra irányul, hogy az „aktív idősödés” [\[19\]](#) támogatása révén az idősödők hozzájáruljanak a társadalmi, gazdasági javakhoz, lehetőséget kapjanak a jólétük, az életminőségük javítására az idősor felé haladva.

Visszatérve az eredeti tézisre és a feltett kérdésünkre, mit kezdjünk a kapott második életünkkel? A konferencia számára öt üzenetet hoztunk Kecskemétről arra vonatkozóan, hogyan lehet az idősödő társadalmak kihívásában megtalálni a lehetőségeket.

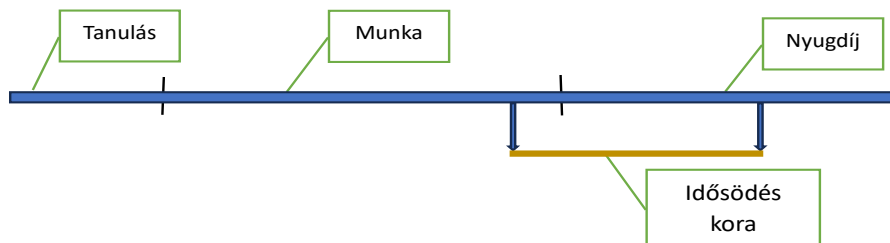
3. Első üzenetünk: Az új problémákat nem lehet a régi eszközökkel kezelni

Az ipari társadalmakban megszoktuk a tanulás-munka-nyugdíj életszakaszok ritmusát:

3. ábra. A tanulás-munka-nyugdíj életút hagyományos modellje

Azonban ez a modell a meghosszabbodott várható élettartam miatt nem fenntartható. Az, hogy 50 éves korban várhatóan még 25-30 aktív év áll előttünk, értelemszerűen átrendezi a fenti életszakaszainkat is.

4. ábra. Életút modell a szuperidős társadalomban

Ha a kultúránk elfogadja, hogy az időskor valahol 70 év vagy akár 80 év felett kezdődik – például ahogyan azt a WHO ajánlja –, akkor az idősödő társadalom már nem is lenne akkora kihívás. Ezt szolgálja az a megközelítésmód, hogy egy új életszakaszt definiáljunk, ami az idősödés kora. Ezt mi 50-74 év közöttire tesszük jelenleg.

Ugyanakkor nincs gyakorlatunk, normánk, hagyományunk az idősödés időszakának kitöltéséhez. Ezt az új helyzetet nem lehet a régi módszerekkel, eljárásokkal kezelni, ezért mi társadalmi innovációkban gondolkodunk. Az elején mi sem tudtuk, hogy amit csinálunk, az ez, de két év után elkezdtük megmérgetni a gondolatainkat hazai, majd nemzetközi porondon, és mára számos társadalmi innovációs elismeréssel rendelkezünk. Természetesen nem is ez a lényeg, hanem az, hogy a meglévő társadalmi kihívásra keresünk újszerű megoldásokat, újszerű struktúrákban, együttműködésekben. A meglévő eszközeinket, lehetőségeinket alkalmazzuk új kontextusban, új összefüggésekben.

Jó példa erre az, hogy a Digitális Tudásközpontban rendelkezünk számos kiváló digitális eszközzel, amiket használhatunk úgy is, hogy azok nem csak a diákok, iskolások számára hasznosak. Napjaink digitális eszközei, megoldásai számos olyan lehetőséggel rendelkeznek, amelyek segítenek kimozdulni a fizikai és szellemi elszigetelődésből, amelyek segítségével a virtuális térben elutazhatunk a világ másik végébe. Körülbelül másfél éve járunk havi rendszerességgel VR szemüvegekkel idősotthonokba, ahol a bentlakókat „elvisszük” egy-egy híresebb városba sétálni, műemlékeket, gyönyörű tereket, kirakatokat nézni, vagy „kirándulunk” egyet a svájci hegyekbe, a tengerpartra. Mindez egy egészen új, felszabadító élményt nyújt, ha kis időre is, de elfeledtetni a fizikai korlátokat, felidézhetővé válnak a fiatalkori élmények.

4. Második üzenetünk: A szenior korosztály tanulási hajlandóságát kell segíteni

Annak érdekében, hogy az 50 pluszos népességből minél nagyobb arányban tartsuk a munkaerőpiacon az embereket, úgy gondoljuk, az egyik legfőbb megoldást az nyújtja, hogy a szeniorok tanulási hajlandóságát kell segítenünk. Azt kell támogatnunk, bátorítanunk, hogy az idősödők is hajlandóak legyenek tanulni, megújítani képességeiket, kompetenciáikat. A gazdasági fejlődésünk ettől a tudásmegújítási hajlandóságtól függ!

Büszkék vagyunk arra, hogy a Neumann János Egyetemen (NJE) való együttműködésünk révén az NJE az egyetlen magyarországi, korbarát címmel rendelkező felsőoktatási intézmény. [3] A Hírös Szenior Egyetemen kéthetente megtelik a 100 fős előadóterem. 2024-ben összesen 14 előadást szerveztünk, melyeken körülbelül 1500 kecskeméti szenior vett részt. Az első félév előadásait a YouTube csatornánkon több mint 14 ezren tekintették meg eddig.

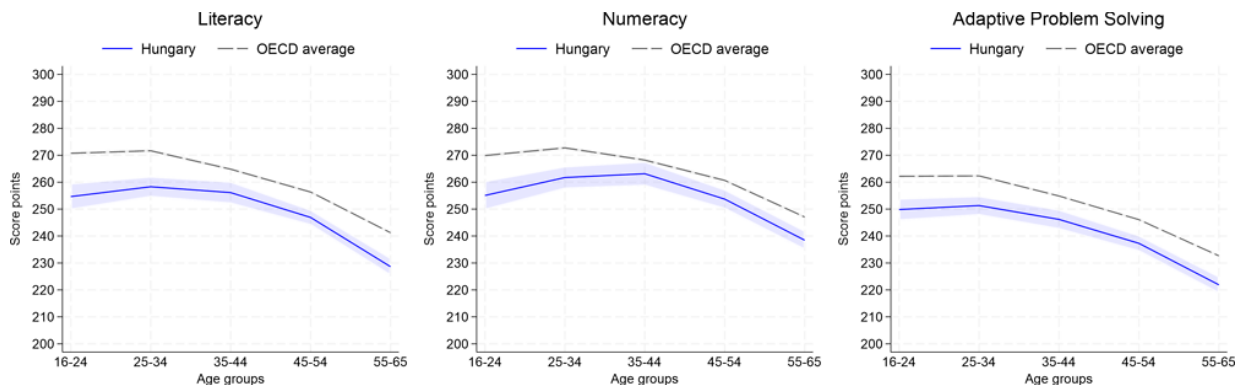
A Neumann János Egyetem 2024-ben összesen 31 olyan egyetemi kurzust, órát hirdetett meg, amelyeket kecskeméti szeniorok ingyen látogathattak. Ezekre a kurzusokra több mint 70 fő jelentkezett a tavalyi évben.

Az összekép azért messze nem ilyen rózsás, hiszen Magyarországon a felnőttkori tanulásban részt vevők aránya csak az uniós átlag 75 százaléka [2] körül van. A 60 év felettiek felnőttképzésben való részvétele pedig a statisztikai mintavételi hibahatáron túl ki sem mutathatóan alacsony. A Világgazdasági Fórum adatai szerint a globális bruttó hazai termék (GDP) mindössze 0,5 százalékát fektetik be a felnőttek élethosszig tartó tanulásába [16], ami elképesztően alacsony arány.

Nagyon fontos látni, hogy az idősödő munkavállalók nem kevésbé termelékenyek, mint a fiatalok. A gond azzal van, hogy a készségeinket, képességeinket nem újítjuk meg, így folyamatosan kopnak, elavulnak azok, különösen, mire a nyugdíjkorhatárhoz érünk.

Ezt mutatja az OECD Felnőtt Készségek Felmérése (Programme for the International Assessment of Adult Competencies, azaz PIAAC): A munkaképes korú lakosság (16-65 évesek) kompetenciáiról készült kutatás, melynek központi része, a felnőttek szövegértési, olvasási, matematikai és probléma-megoldási készségeinek szintjét méri a technikailag fejlett környezetben.

Az adatok jelentős életkorral összefüggő különbségeket tárnak fel a jártasság terén. A kor szerinti különbségek első látásra is jelentősek. A felmérésben részt vevő OECD-országok átlagában az 55 és 65 év közötti felnőttek körülbelül 30 ponttal alacsonyabb pontszámot értek el, mint a 25 és 34 év közöttiek az egyes műveltségi skálán [17].

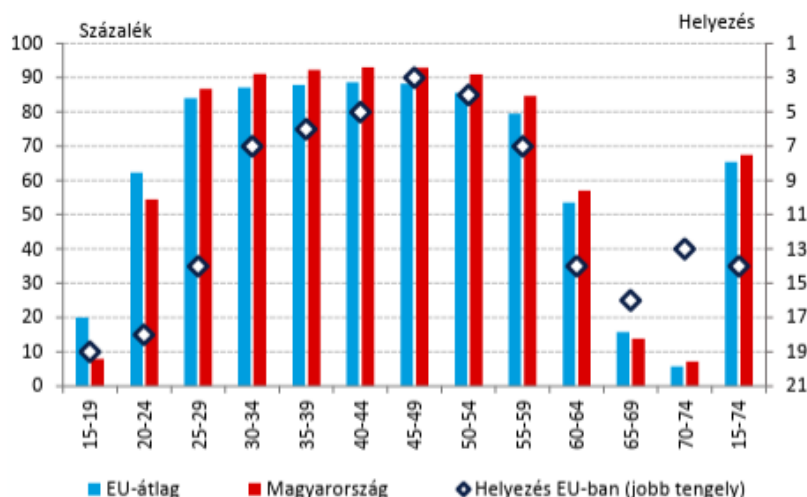
5. ábra. Átlagos írás-olvasási, számolási és adaptív problémamegoldási jártasság életkor szerint (Magyarország és az OECD átlaga, PIAAC 2023)

Megjegyzés: Az árnyékolt terület a becslésekhez kapcsolódó bizonytalanság mértékét jelenti (95%-os konfidencia intervallum mellett).

Forrás: OECD PIAAC 2023, [A.2.4 táblázat](#)

Miért óriási gond ez? Azért, mert elérve a nyugdíjkorhatárt, pont azokat a kompetenciákat, készségeket veszítjük el, amelyekkel még versenyképesek tudnánk maradni a munkaerőpiacon.

Ez vissza is tükröződik a magyarországi idősödő népesség foglalkoztatási arányaiban. Az 55-59 éves korosztályban a foglalkoztatási ráta 2023-ban 82,3 százalék volt, ami az európai uniós országok között az 7. legmagasabb arány. Ez kiváló arány, ugyanakkor a 60-64 év közöttiek körében ez már csak 54,8 százalék, ami már csak az Unió 14. legjobb arányszáma. A 65-69 éves korosztályban újabb jelentős csökkenés figyelhető meg (13,5%, Japánban 50%), amivel már csak a 16. helyezést érjük el az EU-ban.

6. ábra. Az aktivitási ráta korcsoportonként 2023-ban

Forrás: Magyar Nemzeti Bank 2024: Inflációs jelentés

Az adatsor világosan rávilágít arra, hogy nincsenek munkahelyi idősödésügyi programok, a cégek nem törekszenek arra, hogy korbarát módon működjenek.

5. Harmadik üzenetünk: Támogassuk a második karrier lehetőségét!

Ezért a harmadik üzenetünk az, hogy támogassuk a második, akár harmadik karrier lehetőségét, a munkahelyek pedig ne korsemlegesek, hanem egyenesen korbarátok legyenek! Kecskeméten például olyan új „szakmákat”, olyan új társadalmi szerepvállalásokat keresünk a szeniorok számára, amelyekre mind társadalmilag, mind gazdaságilag igény van. Ilyen új szakmák például a HírösNagyi, az Időslátogató és a Családtitkár. Körülbelül 200 ilyen képzett szenior van Kecskeméten. Ők kiváló példát mutatnak az idősödő korosztály számára, hiszen:

- Beülnek az „iskolapadba”, új készségeket, kompetenciákat sajátítanak el.
- Tanúbizonytságot tesznek, hogy 60 év felett is érdemes új szakmát, új karriert építeni.
- Növelik a foglalkoztathatóságuk esélyét.
- Rengeteg önkéntes feladatot vállalnak.
- Új közösséget, társas kapcsolatokat alakítanak ki.

Határozottan úgy gondoljuk, hogy az oktatás, az egészségügy, a kultúra, a szociális szféra területén ilyen második, harmadik karrier elindítására óriási lehetőség lenne a szenior korosztályban, ezeken a területeken a szenior korosztálynak kiemelt szerepet lehetne biztosítani!

Láttuk tehát, hogy a munkavállalói készségek jelentős mértékű gyengüléséről beszélhetünk a nyugdíjkorhatárhoz érve, így nagyon fontos lenne, hogy a cégek fel legyenek készülve arra, hogy az 50-60 évesek továbbfoglalkoztatását kiemelten támogassák.

6. Negyedik üzenetünk: Kortalan digitális transzformáció segítése

A digitális (és zöld) átállás kapcsán a legtrikább esetben hozzuk be a gondolkodásunkba az idősödő társadalmak egyre erősödő trendjét. A digitális transzformáció alatt most azt értem, hogy az állampolgárok, a lakosság életében milyen mértékben jelennek meg a digitális technológiák, mennyire nyitottak az új készségek, képességek elsajátítása, megújítása iránt.

Ha megjelenik egy új technológia, például most éppen a nagy nyelvi modelleken alapuló mesterséges intelligencia, akkor ezzel minimum 20-30 évig a szenior korosztálynak is együtt kell élnie. Azaz elengedhetetlen, hogy a digitális átállást kiemelten kezeljük a szenior korosztályon belül. Magyarországon az információs és kommunikációs technológiai környezetben problémamegoldó készséggel nem rendelkezők, vagy alacsony szinten teljesítők aránya 21,3 százalék a PIAAC már idézett adatai alapján. Ez azt jelenti, hogy a munkaképes korú népességben belül az ő számuk elérheti 1.330.000 főt. Szintén a PIAAC adatokra támaszkodva, funkcionális analfabétának lehet

tekinteni 1.157.000 felnőttet Magyarországon, akiknek a munkáját egészen biztosan felváltja egy robot, egy algoritmus, amennyiben nem vonják be olyan képzésekbe őket, amelyek képessé teszik őket ilyen környezetben való alkalmazásra.

Nem kell különösen ecsetelni, hogy a munkaerőpiacról kiszorulóknak esetében gyakoribb a szegénység és a társadalmi marginalizálódás, magasabbak az egészségügyi kockázatok és alacsonyabb a várható élettartam.

Kecskeméten egy lehetséges megoldásként olyan élménypedagógiai környezetet biztosítunk, ahol konkrét projekteken, alkotó tevékenységeken keresztül sajátíthatják el a digitális kompetencia összetett készségeit a fiatalok és idősebbek is. Ilyen információtechnológiai intenzív környezetet biztosítunk a Digitális Tudásközpontunkban és a Széchenyi István Közösségi Házunk digitális műhelyében, ahol nem csak megismerkedhetnek a legmodernebb eszközökkel, alkalmazásokkal, hanem olyan soft skillket is gyakorolhatnak, mint a csapatmunka, az érvelés, az algoritmikus gondolkodás, komplex problémamegoldás, kreativitás, kritikai gondolkodás.

Rendelkezésünkre áll egy modern eszközpark, ezeket használjuk arra, hogy kifejezetten az idősödő korosztály számára fejlesszünk új foglalkozásokat:

- Google MI oktatás 50 pluszosoknak
- Promptolás
- Fotódigitalizálás, családkutatás
- Digitális élménypedagógiai túrák
- Digitális Állampolgárság 50 pluszosoknak
- Okos otthon használat
- Digitális babráló foglalkozások egyetemista, középiskolás önkéntesekkel
- Digitális varrás, hímzés
- Digitális postai szolgáltatások
- Digitális gyermekvédelem

Az elmúlt hetekben jelentettük be, hogy a Kecskeméti Kreatív Tudásközpont Közalapítvány a Google.org AI Opportunity Fund támogatásával 2025 márciusától, két éven keresztül az idősödő munkavállalók (50+) és nyugdíjas korúakat mesterséges intelligencia (MI) készségekkel ruházza fel Kecskeméten, hogy az MI-t használva produktívabbá és hatékonyabbá váljanak a munkában.

A mesterséges intelligencia nem a holnap technológiája, amivel ráérünk később foglalkozni. A munkahelyek, foglalkozások, a szolgáltatások jelentős részében megjelenik, elvárássá válik az MI, így az idősödő korosztálynak is rendelkeznie kell azokkal a készségekkel, amelyekkel alapvetően képessé válunk a technológia mindennapi használatára. Úgy gondoljuk, nem az a fő veszély, hogy a robotok, algoritmusok elveszik a munkánkat, hanem az, hogy azok az emberek fognak kiszorítani minket a munkaerőpiacról, akik tisztában vannak az új technológiával, képesek együtt dolgozni egy algoritmussal, tudják, hogyan segíthetik az ő munkájukat. Ezt a tudást az 50 pluszos korosztálynak is meg kell szereznie, hogy ők se maradjanak le a munkaerőpiaci versenyben, az új készségek, képességek elsajátításában. A Google.org AI Opportunity Fund támogatásával most erre nyílik lehetőség 360 fő 50 pluszosnak Kecskeméten.

7. Az ötödik üzenetünk: Lépjünk fel határozottan a kor szerinti negatív megkülönböztetéssel szemben

Miért kell foglalkoznunk az életkor alapján történő negatív megkülönböztetéssel, az ageizmussal? Azért, mert ez egy nagyon rejtett diszkrimináció, amivel számos esetben nem is vagyunk tisztában.

A WHO idősödésről szóló globális jelentése [\[18\]](#) kiemeli, hogy az ageizmus elterjedt, mindenütt jelen van és alattomos, mert nagyrészt fel sem ismerjük és nem harcolunk ellene. A jelenség súlyos és messzemenő következményekkel jár az emberek egészségére, jóllétére és az emberi jogokra nézve, társadalmi költségei dollármilliárdokban mérhetők. Az idős korúak körében az ageizmus együtt jár a gyengébb testi és lelki egészséggel, a fokozott társadalmi elszigeteltséggel és magányossággal, a nagyobb pénzügyi bizonytalansággal, a csökkenő életminőséggel és korai halálozással

Az ageizmus megjelenhet:

- Intézményi szinten (szabályok, politikák, társadalmi normák formájában).
- Lehet interperszonális (például két személy között egy lekezelő bánásmódban, amikor egy idős emberrel automatikusan hangosabban és leereszkedő, gyerekes stílusban beszélünk).
- Harmadik megjelenése a self-ageizmus [14], amikor belsővé tesszük a negatív megkülönböztetést, elfogadjuk a negatív társadalmi normákat és ekként kezdünk viselkedni (például nem hiszünk abban, hogy életük későbbi szakaszában új készségek elsajátítása lehetséges, így nem iratkoznak be egyetemre, nem járunk szenior egyetemre, vagy nem kezdünk el új kompetenciákat tanulni).

Számos sztereotípiát hátráltatja ennek a korosztálynak az érvényesülését, ebből szedtünk össze néhányat:

- Több betegnapot jelentenek a cégnek.
- Az életkor előrehaladtával csökken a termelékenység.
- Nem rendelkeznek releváns tapasztalattal.
- Nem nyitottak az újdonságra.
- Nem rugalmasak.
- Nem illeszkednek a vállalati kultúrához.
- A munkahelyi ageizmus rejtett formái:
 - Túlképzett vagy.
 - Az időssek lassúak.
 - Digitális analfabéta vagy.
 - Az öregedés kognitív hanyatlással jár.
 - Minél öregebb valaki, annál kevésbé produktív.

Nagyon fontos, hogy a korosztály előnyeivel is tisztában legyünk. Ezek talán nem olyan ismert tények, pedig nagyon fontos lenne, hogy ezekkel tisztába legyenek a munkáltatók, piaci szereplők:

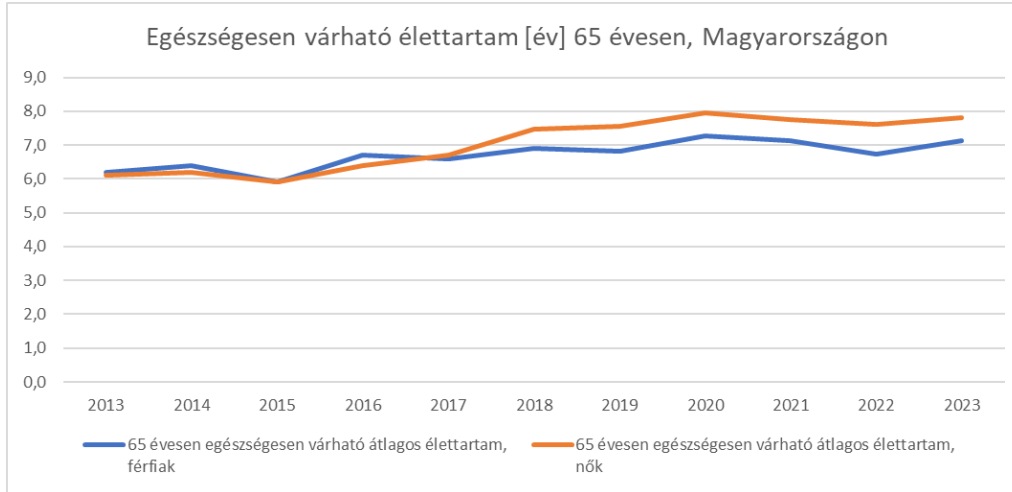
- Az 50 év feletti munkavállalók sokkal kisebb valószínűséggel mennek betegállományba, mint a fiatalabb kollégák.
- Munkateljesítményük nem marad el a fiataléktól.
- Az idősödők alaposabban és gyorsabban tanulnak, mint fiatalabb munkatársaik.
- Lojálisak, elkötelezettek.
- Az idősödő munkaerő segít értéket teremteni az egész szervezet számára.
- A munkavállalók többsége úgy tervezi, hogy a nyugdíjazás után is dolgozni fog.
- Stabilitást adnak a cégnek, kisebb a fluktuáció.
- Kevésbé igényelnek kiegészítő juttatásokat.
- Erős munkamorál és jelentős elköteleződés a minőségi munka iránt.

Az előadás során nem beszéltem, és nem is fogok beszélni ABC-generációkról, bármennyire is divatos és bulváros. Rettenetesen károsnak tartom, ez is az ageizmust erősíti fel. Erősen tudománytalan is ez a kategorizálás, hiszen 8 milliárd embert besorolni pusztán a születési éveik alapján 5-6 csoportba, eléggé barokkos bátorságra vall.

Melyik generációhoz tartozol? Te baby-boomer vagy, azaz lassú, nem értesz a modern technológiához, nem akarsz változni, nem tudják továbbadni „a szeretetet a mai fogalmaink szerint [...], hiába szerették volna, mert nem tudták, hogyan kell”. [15] Ezek a nem valós kategóriák, a rájuk aggatott attribútumok erősítik az ageizmust, kérjük, kerüljük őket!

8. Összefoglalás

Az ötödik éve működő CédrusNet Kecskemét Programunk egyik fő hatásának azt látjuk, hogy az idősödő korosztály hasznosságélményének növelésével az egészségben eltöltött évek száma növelhető. Ez megint egy olyan mutató, amiben Magyarország messze le van maradva a skandináv országok 14-15 évétől.

8. ábra. Az egészségben eltöltött várható évek száma 65 évesen

Forrás: KSH, 2024., https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0041.html

Végül feltehetjük a kérdést: miért nincs már minden városban ilyen program? Miért nem reagálnak erre a politikusok? Mi úgy látjuk, ezek a nagy trendfordulók 20-30 év alatt játszódnak le. Ez különösen igaz a demográfiai fordulatra. Egy politikai szereplő számára, aki 3-5 évben gondolkodik, kevésbé látszik ez sürgető feladatnak, hiszen ilyen kis időintervallumban eloszanak a látványos változások. De gondoljanak bele, ezek a fejlesztések nem egyik napról a másikra forrnak ki. Azok a települések, egyetemek, akik már most foglalkoznak ezzel, azok óriási versenyelőnyben lesznek 2030-2050 környékén.

Egy érett kultúra megbízható választ tud adni az idősödő társadalom kihívására. Ha erre nem leszünk képesek, akkor a szenior korosztályban rejtő tapasztalat, tudás, tenni akarás elpazarlása az egyik legértelmetlen dolog lesz. Ha nem tudunk kreatívan és proaktívan alkalmazkodni az élethossz változásaihoz, a jövő idős embereit arra fogjuk kényszeríteni, ítélni, hogy úgy éljenek, mint a régiek – hiába egészségesebbek, iskolázottabbak, mint az ő szüleik.

A ma bátran vállalt politikánk, befektetéseink, a kultúraváltást segítő attitűdjeink befolyásolják azt, hogy az ötvenes korosztályból milyen idős generáció lesz, miként élnek, miként fogunk élni az ajándékba kapott plusz egy élettel.

Szóval, legyünk korbarátok, hogy mindezért közösen dolgozzunk!

Irodalomjegyzék

- [1] European Commission, „The 2021 Ageing Report Economic & Budgetary Projections for the EU Member States (2019–2070)”. *European Economy Institutional Paper* no. 148., 2021. DOI: <https://doi.org/10.2765/84455>
- [2] Eurostat 2023: Az oktatásban és képzésben való részvétel aránya (az elmúlt 4 hétben) https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/trng_ifse_04/default/table?lang=en (letöltve 2024.12.06.)
- [3] Fülöp, T., „Az egyetemek szerepe az aktív idősödés támogatásában”, *Gradus*, 12(3), 2025, DOI: <https://doi.org/10.47833/2025.3.ART.001>
- [4] Hegedűs, T., „Az aktív idősödés munkaerőpiaci és nyugdíjrendszerbeli összefüggései”, *Gradus*, 12(3), 2025, DOI: <https://doi.org/10.47833/2025.3.ART.003>
- [5] KSH Népszámlálás, népmozgalom. Online: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_wdsd001b.html
- [6] KSH Születéskor várható átlagos élettartam, átlagéletkor nem, vármegye és régió szerint (év). Online: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0039.html
- [7] Lannert, J., Holb, É., „*Hazai jelentés a PIAAC eredményeiből*”. 2021. Online: <https://piaac.nive.hu>
- [8] Magyar Nemzeti Bank 2024: Munkaerőpiaci helyzetkép, az aktivitási tartalékok kiemelt elemzése Online: <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb100-munkaeropiaci-helyzetkep-az-aktivitasi-tartalekok-kiemelt-elemzése.pdf>. Letöltve: 2024.10.30.

- [9] Magyar Nemzeti Bank 2024: Inflációs jelentés
Online: <https://www.mnb.hu/letoltes/hun-ir-digitalis-27.pdf>. Letöltve: 2024.10.30.
- [10] OECD: Programme for the International Assessment of Adult Competencies
Online: <https://www.oecd.org/en/about/programmes/piaac.html>
- [11] Scott, J. A., "The longevity economy". *The Lancet Healthy Longevity*, 2(12), pp. e828-e835, 2021,
DOI: [https://doi.org/10.1016/S2666-7568\(21\)00250-6](https://doi.org/10.1016/S2666-7568(21)00250-6)
- [12] Szűcs, P., „Demographic Shifts and Economic Challenges in the European Union : Addressing the Impact of Aging Populations on Social Security, Healthcare and Labour Markets”, *European Mirror*, 2024/1., pp. 7-32., 2024,
DOI: <https://doi.org/10.32559/et.2024.1.5>
- [13] UN 2023: Leaving No One Behind In An Ageing World World Social Report 2023
Online: <https://digitallibrary.un.org/record/4000104?v=pdf>. Letöltve: 2024.11.02.
- [14] University of Queensland 2023: Understanding self-directed ageism, ScienceDaily, 4 May 2023.,
Online: <https://www.sciencedaily.com/releases/2023/05/230504094936.htm>. Letöltve 2024.11.20.
- [15] VETERÁN, BABY BOOMER, X, Y, Z, ALFA. Beszélgetés Steigervald Krisztián generációkutatóval.
Online: <https://obudaianziks.hu/veteran-baby-boomer-x-y-z-alfa/>
- [16] WEF 2025: Reskilling Revolution: Preparing 1 billion people for tomorrow's economy.
Online: <https://www.weforum.org/impact/reskilling-revolution-preparing-1-billion-people-for-tomorrow-s-economy-2c69a13e66/>. Letöltve: 2025.01.19.
- [17] World Economic Forum: The world's oldest populations, Feb 22, 2023.
Online: <https://www.weforum.org/stories/2023/02/world-oldest-populations-asia-health/>
- [18] WHO 2021: Global Report on Ageism. Online: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866>. Letöltve: 2021.10.11.
- [19] WHO 2002: Active Ageing a Policy Framework. Online: <https://extranet.who.int/agefriendlyworld/wp-content/uploads/2014/06/WHO-Active-Ageing-Framework.pdf>. Letöltve: 2024.11.01.
- [20] Yu, J., "A research map analysis of methods to improve the happiness of Japanese older adults based on the context of big data", *SHS Web of Conferences*, 190, 02001, 2024,
DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202419002001>